

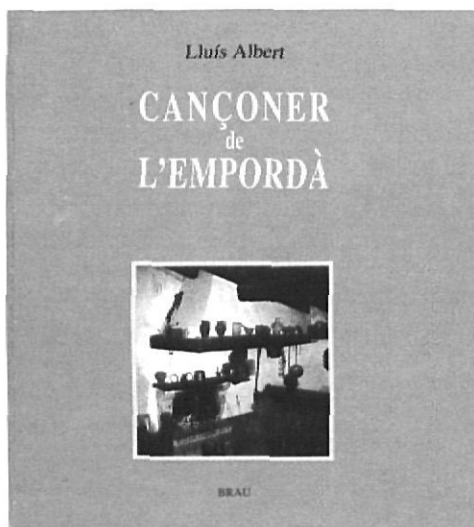
És d'agrair que l'autor no s'hagi deturat en les coses ja conegudes, sinó que hagi tingut la paciència d'escorcollar en l'arxiu municipal de Blanes, en especial els llibres d'actes; en l'arxiu parroquial (llibres sacramentals); i en l'arxiu diocesà de Girona (visites pastorals). En tots tres casos la documentació es presenta completa i seriada.

Ens consta que Jesús Crous ha estat fins ara un punt de consulta per a totes les demandes sobre el passat de Blanes. Aquest esperit de servei a la comunitat que demostra en els seus actes és d'agrair, i doblement en els nostres dies.

L'excel·lent acollida del públic el dia de la presentació és una mostra de l'interès dels blanencs per conèixer la seva història; era gairebé una necessitat. De ben segur que aquesta cronologia farà un bon servei per a l'ensenyament de la història local, els professors disposaran d'un material abundant sobre el qual treballar. Pels historiadors sols dir que disposaran d'un estat de la qüestió, d'una completa síntesi que serà útil per iniciar altres recerques més concretes, o bé per completar estudis generals sobre temes tan diversos com la climatologia històrica (aporta dades inèdites d'aiguats i tempestats), l'evolució urbana, demografia (epidèmies, mortalitat, migracions), toponímia, història de l'art, biografies, història naval, etc. Esperem, per tant, que la publicació despertí als historiadors més interès per Blanes; no oblidem que una de les fonts documentals més voluminoses, els manuals notariais (s. XIII-XIX), estan molt poc estudiats.

Per acabar, deixeu-nos reproduir els darrers mots de Jaume Reixach a la revista *Recull*: «el llibre que Blanes esperava –blau de mar i blau de cel– ja és a les llibreries. Alegrem-nos-en!».

Josep M. T. Grau

Cantilenes de l'Empordà

Cançoners de l'Empordà.

Recull, pròleg, harmonització i comentaris de Lluís ALBERT.

Il·lustracions de Joaquim BECH DE CAREDA.

Editorial El Brau, 1994.

El *Cançoners de l'Empordà*, editat per Lluís Albert, recull 46 composicions populars amb les melodies, les tonades i les harmonitzacions corresponents. Algunes d'aquestes obres han pres més tard una altra volada i s'han desenvolupat autònomament en obres-corals per a orquestra i cobla. Els arranjaments musicals del llibre han estat fets amb senzillesa perquè puguin servir a les escoles d'instrument didàctic de primera mà. Aquest material donat ara a conèixer és una tria feta a partir d'una mostra més àmplia que el curador no justifica enlloc. Només sabem que el musicòleg Lluís Albert va recollir-les el 1943 a partir del testimoni directe dels llavis d'Amèlia i Caterina Albert Paradís. Uns dibuixos fins i precisos de Joaquim Bech de Careda, menges delicades que ens obren els ulls a paisatges de l'Empordà, serveixen de contrapunt a aquesta edició molt acurada tipogràficament i luxosa de presentació.

Fins fa quatre dies quan aquest món no era tan tecnificat ni la gent tan instruïda, moltes persones sabien de memòria cançons, rondalles, fets llegendaris. Eren capaces d'expressar i cantar d'una manera coherent aquest pòsit de cultura que les lligava a una tradició secular, a un imaginari col·lectiu que ara estem perdent.

Si a tot això hi afegim que Caterina Albert (1869-1966) fou una gran autora que s'inicià a l'escriptura amb la poesia i que en bona part de la seva

obra s'hi troben els cànons del naturalisme rural, aquest recull té una doble importància. Sense negligir el valor de l'ambient familiar, i la col·laboració de l'altra germana, Caterina Albert coneixia com poques persones tota aquesta realitat descriptivo-folklòrica del món de la pagesia. Quants elements mítics, llegendaris que surten a *Solitud*, no amaguen, al darrere, aquest contacte pacient i secret amb la saviesa popular, transmesa de generació en generació, entre anònims pagesos, mariners, parladors intensos sovint analfabets, sense la interferència de l'escriptura, cantilenes que mostren el tarannà d'un poble.

Totes les composicions són d'arrel popular menys la que duu per títol *La Filadelfa*, escrita per Caterina Albert el 23-3-1897, que és una mostra de poesia tradicional. Sota el patró d'un esquema popular la nostra escriptora recrea i estrafà amb un to popularitzant, un episodi que podria servir de base per a qualsevol drama rural. De fet és una mostra més de la versatilitat d'aquesta autora, que si sabia de música per bastir millor aquest model, també assajava aquest contacte amb les veus de la terra, que tan plaïen als escriptors modernistes. En aquest sentit, recordem la importància de l'obra de Joan Maragall, especialment del recull *Visions i cants*.

Val a dir, però, que en aquest comentari, volem expressar també les nostres reserves pel que fa a l'edició material del llibre, de com han estat curades aquestes composicions pel seu editor. Amèlia i Caterina Albert ens transmeten algunes cançons sense gaire precisió, producte espontani de la tradició oral, sense retocs ni falsejaments erudits.

Això fa que sovint els fragments recollits siguin versos aïllats de composicions més àmplies que el curador no sempre documenta, lletres que amb altres títols podem llegir en cançoners del segle XIX.

De *La filla de Mallorca* només se'n recordaven de 8 versos quan la versió original en té més de cent. No costava res, doncs, de donar, en aquest sentit, més precisions de les que dona el curador del volum, encara que això demanava una recerca pacient i detectivesca que no assumeix. A *París n'hi ha una dama* és la coneguda cançó la *Dama d'Aragó*, de la qual no se n'explica res més. *L'adoració dels ocells* és una variant estròfica molt interessant del *Cant dels Ocells* que tampoc no mereix cap comentari. *Don Dabnau*, en alexandrins de 7 + 7 és coneguda arreu per *La dida de l'Infant*, una composició en versos heptasil·làbs. Tampoc no hi ha cap criteri de com s'han distribuït les obres per motius o per temes. Ens sembla que s'hi han posat a raig. Al costat d'una corrandà hi ha una obreta nadalenca o una complanta de bandolers. Lluís Albert afirma que té més cançons recollides, però no esmenta ni justifica, en aquesta antologia, el perquè d'aquesta tria.

De vegades hi ha versos hipermètrics o altres irregularitats mètriques que no costa gens anotar, cas que s'haguessin consultat altres cançoners i es volgués fer la feina ben feta. Un vers imperfecte del *Dubte de Sant Josep*: «de la soca nascuda la branca» que trenca el ritme de la composició, es fa present en altres reculls així: «de la soca.n la rama» que mètricament és més acurada. Així la composició la *Pepa galan* en decasil·làbs cesurats surt en altres reculls en versos pentasil·làbics. La cançó *El Mariner* en la qual Lluís Albert recull, en nota a peu de pàgina, el parer d'Esteve Albert, en el sentit que aquesta peça té l'origen a Castelló d'Empúries, veiem que és una obra que amb variants és patrimoni folklòric de tots els països d'Europa. *La flor del llorer*, incompleta i molt malmesa al recull, si s'hagués explicat tal com surt editada en altres cançoners, amb un fil argumental, s'entendria molt millor. La solució ortogràfica de transcriure *flôr de llorê*, amb accent circumflex, avui dia

no té cap valor i calia adaptar-la a la normativa vigent. D'altres vegades, trobem versos dintre d'una composició que pertanyen a una altra de nom i de temàtica semblant. No costava res explicar amb nota aquestes interferències, pròpies de la literatura oral, i fer notar les variants amb els altres reculls com els de Milà i Fontanals. Al costat de les peces més conegudes n'hi ha també d'inèdites, d'àmbit més local, que refermen el valor del recull com una contribució interessant al món del cançoner català. La llàstima és que des d'un punt filològic i erudit el llibre demanava un altre tractament.

Tot i aquestes remarques, la lectura del recull és plaent i agradable, i pot ser útil a tots aquells que s'interessen per la cultura comuna. A través d'aquestes pàgines recuperem el lirisme popular de passades centúries, la memòria felicíssima de la gent de la nostra terra.

Pep Vila

AGUSTÍ, Joaquim: *Excursions matinals des d'Olot*. Olot, Llibres de Batet, 1994, 43 ps.

AIXA, 6. Experiències museístiques en etnologia. Museu Etnològic del Montseny, La Gabella, 1994, 102 ps.

ALCALDE, G.; BUCH, M.; MATEU, J.; PALOMO, A.; SAÑA, M.: "La intervenció arqueològica d'urgència en el jaciment a l'aire lliure de la Rodona (Olot, Garrotxa)", dins *Tribuna d'Arqueologia 1992-1993*, Barcelona 1994, ps. 25-30.

BOSCH, M.; PEDROCCHI, V.; GONZÁLEZ-MARTÍN, M.: "La colonia de ardeidos de las islas Medes (NE de España)", dins *Miscel·lània Zoològica*, XVI (1994), ps. 249-253.

Cinc anys d'art contemporani (50 propostes de les Sales Municipals d'Exposicions). Girona, Ajuntament, 1994, 121 ps.

CLARA, Josep: *Els protestants*. Girona, Diputació i Caixa de Girona, 1994, 96 ps. (Quaderns de la Revista de Girona, 53).

CLAVIJO, Juli; MASÓ, Meritxell; PUJOL, Jordi; RABAT, Àngels; ROCH, Sílvia: *L'Institut Nacional de Segona Ensenyança d'Olot durant la Segona República (1931-1939)*. Olot, Edicions Municipals, 1993, 82 ps.

COSTA FERNÁNDEZ, Lluís: "La censura de premsa durant la dictadura de Primo de Rivera", dins *Gazeta*, 1, (1994), Actes de les Primeres Jornades d'Història de la Premsa, ps. 119-136.

10 anys de slot. Girona, Associació Gironina de Slot, 1994, 211 ps.

DOMÈNECH I MONER, Joan: "50 números dels Quaderns de la Revista de Girona", dins *Plecs d'Història Local*, 52 (juliol-agost de 1994), ps. 36-39, encartades a *L'Aveng*, 183 (juliol-agost 1994).

GERONÈS, Maria Lluïsa: *Quin estiu?*, Barcelona, Cruïlla, 1994, 101 ps.

Guia de la comunicació de les comarques de Girona, 1994-95. Girona, Col·legi de Periodistes i Diputació, 1994, 135 ps.

LLINARS, Joan; MERINO, Jordi; MIRÓ, Manel; PEDRON, M. José: "Les excavacions a l'antic convent de Sant Bartomeu (Peralada, Alt Empordà) 1989-1990. Dels orígens del món ibèric a la revolució feudal", dins *Tribuna d'Arqueologia, 1992-1993*. Barcelona, 1994, ps. 95-106.

MARQUÈS, Josep M.: *Arbúcies cristiana*. Barcelona, l'Eix editorial, 1994 (Col·lecció Sant Feliu, 17).

MATARÓ, M.; BURCH, J.; CARRASCAL, C.; PUIG, A.M.; VIEYRA, G; RIU, E.: "Sant Pere de Rodes (el Port de la Selva, Alt Empordà). Les excavacions del 1990 al 1992 i les propostes del Pla director", dins *Tribuna d'Arqueologia 1992-1993*. Barcelona 1994, ps. 139-156.

Memòries d'un soldat de la República. Joan Nierga i Planes, el soldat. Joan Alemany i Oliveres, l'escrivent. Barcelona, Comercial Escudo de Oro, 1994, 190 ps.

MERINO, Jordi; NOLLA, Josep M.; SANTOS, Marta: *Aquae Calidae*. Presència romana a la Selva. Santa Coloma de Farners, Centre d'Estudis Selvatans, 1994, 195 ps.

Monografies del Montseny, 9. Barcelona, Amics del Montseny, 1994, 252 ps.

Papirs del Montgrí, 12. Castell del Montgrí 700 anys. Torroella de Montgrí, Museu del Montgrí i del Baix Ter, 1994, 62 ps.

PARES, P.M.; VILARÓ, T.: *La ramaderia*. Girona, Diputació i Caixa de Girona, 1994, 96 ps. (Quaderns de la Revista de Girona, 52).

PORTABELLA, Gonçal: *Itineraris per la zona volcànica de la Garrotxa*. Olot, Llibres de Batet, 1994, 51 ps.

PUIGBÓ, Josep: *La Garrotxa*. Barcelona, Disseny Cultural, 1994, 99 ps.

QUINTANA I LLAUNETA, Jaume: *La nostra contrada*. Figueres, Gràfiques Canigó, 1994, 43 ps.

RIBERA-MARINE, Ramon: *Canigó. Tres Esteles. Costabona*. Barcelona, Editorial Montblanc-Martín, 1994, 251 ps.

SALA, Ernesta: *El vocabulari de Cadaqués*. Barcelona, Parsifal edicions, 1994, 143 ps.

TORROELLA, Miquel: *Història de Palafrugell i la seva comarca*. Palafrugell, Imp. Palé, 1994. Reedició facsimilar de l'obra publicada el 1929, 196 ps.

VAYREDA, Joaquim: *Tres generacions*. Edició a cura de Teresa Planagumà i Nogué. Pròleg d'Antònia Tayadella. Olot, Llibres de Batet, 1993, 175 ps.

XUCLÀ, Jordi; ROCH, Sílvia: *Olot des dels barris*. Olot, Edicions Municipals, 1994, 108 ps.